

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่อง “การเตรียมความพร้อมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน
ศึกษารณี ตำบลน้ำอ้อม อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร ” เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัย
นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 จาก
บทสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

สำหรับประเทศที่มีรัฐธรรมนูญมาแล้ว 19 ฉบับในเวลาไม่ถึงหนึ่งศตวรรษ การประกาศใช้
รัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 จึงอาจไม่ใช่เรื่องที่น่ายินดีนัก อีกทั้งความเมินเฉยต่อการทำรัฐประหาร
และการเขียนรัฐธรรมนูญซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทำให้ชาวต่างชาติมองรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นเรื่องจริงจังได้
ยาก

แต่รัฐบาลทหาร ซึ่งปกครองประเทศไทยมาตั้งแต่หลังการทำรัฐประหารเมื่อปี 2557 ให้
ความสำคัญกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้อย่างยิ่ง หลังจากการยึดอำนาจ คณะนายพลผู้ยึดอำนาจได้
ประกาศเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปประเทศ ในรูปแบบที่พวกเขาเรียกว่า ต้องไม่ทำให้กลับไปก่อ
รัฐประหารอีก ซึ่งพวกเขาบอกว่า การก่อการรัฐประหารปี 2549 ไม่ได้แก้ปัญหาย่างถาวร ดังนั้นหลัง
การยึดอำนาจปี 2557 ต้องจัดการให้ถูกต้อง ครบถ้วน ความพยายามร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรก ต้อง
ล้มเหลวเมื่อปี 2558 หลังจากรัฐบาลทหารถอนร่างรัฐธรรมนูญที่ส่งให้ทำขึ้น เนื่องจากเกรงว่า จะ
ไม่ได้รับเสียงสนับสนุนมากพอในการทำประชามติ อย่างที่ได้ให้สัญญาเอาไว้กับประชาชน

แต่แม้ว่าจะผ่านการลงประชามติแล้ว เนื้อหาในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้ถูกเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง
ภายใต้ข้อสั่งเกตพระราชทาน ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ซึ่ง
ทรงขึ้นสืบราชบัลลังก์ หลังพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จสวรรคตเมื่อเดือน
ตุลาคมที่ผ่านมา โดยพระราชประสงค์ครั้งนี้ เป็นเรื่องที่เหนือความคาดหมาย ส่วนเนื้อหาที่เปลี่ยนไป
เป็นเรื่องพระราชอำนาจในระเบียบการที่สำคัญ เช่น เรื่องการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ใน
กรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้

รัฐบาลที่อ่อนแอลง คำถามคือ คณะรัฐประหารต้องการใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้แก้ปัญหาอะไร
มีสองประเด็นที่รัฐบาลและผู้สนับสนุนหยิบมาอ้างบ่อย ซึ่งก็คือปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และ

การทุจริต แต่หลังจากที่ได้อ่านทั้ง 279 มาตรา ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แล้ว ดูเหมือนว่าเป้าหมายหลักคือ นักการเมืองและพรรคการเมือง

'เราเห็นรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ที่คนไทยพอใจกับสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการปกป้องอย่างเต็มที่' แต่ 'รัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ไม่ยั่งยืน เพราะวิธีที่นักการเมืองและพรรคการเมืองมีปฏิสัมพันธ์กัน สิ่งที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันพยายามทำ คือสร้างวาล์วนิรภัย'

รัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 เสนอระบบการเลือกตั้งที่แตกต่างออกไป ด้วยการปรับระบบสัดส่วนในการเลือก ส.ส. 500 คน โดยให้ประชาชนกาบัตร เลือกผู้สมัคร 1 คน สำหรับทั้ง 350 เขต จากนั้นนำคะแนนที่นับได้ไปคำนวณหาสัดส่วนปาร์ตี้ลิสต์ สำหรับที่เหลืออีก 150 ที่นั่ง ซึ่งแต่เดิม ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะได้กาบัตร 2 ใบ แบ่งเป็นใบหนึ่งสำหรับเลือกตัวผู้สมัคร และอีกใบเพื่อเลือกพรรคการเมือง

วิธีนี้มีแนวโน้มจะทำให้ผลการเลือกตั้งที่ออกมา มีพรรคการเมืองขนาดกลางได้ที่นั่งเพิ่มขึ้น แต่จะลดจำนวนที่นั่งซึ่งเคยเป็นของพรรคการเมืองของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ที่ชนะการเลือกตั้งทุกครั้ง มาตั้งแต่ปี 2544 การตัดกำลังนายทักษิณ และพันธมิตรทางการเมือง เป็นเป้าหมายที่คณะปฏิวัติไม่ได้ประกาศอย่างเป็นทางการ และแทบจะไม่ถูกพูดถึง ภายใต้ระบบการเลือกตั้งใหม่ ประเทศไทยมีแนวโน้มจะได้รัฐบาลผสมที่มาจากหลายกลุ่มการเมือง เช่นที่เคยเป็นในช่วงปี 2533

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ยังกำหนดว่าสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 250 คนที่มาจากการสรรหา จะมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญไปอีกหลายปี หลังจากการเลือกตั้ง ซึ่งขณะนี้คาดว่าจะจัดให้มีขึ้นในปลายปี 2561

สมาชิกวุฒิสภา จะมาจากการสรรหาโดยทหาร ทำให้ทหารจะยังคงมีอำนาจครอบงำรัฐบาลในอนาคต ซึ่งต้องได้ 3 ใน 4 ของเสียงในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีเสียงข้างมากในทั้งสองสภา

นอกจากนี้ รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง มีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่จะต้องยึดแนวทางบริหารประเทศตามโรดแมป 20 ปีที่ถูกวางไว้แล้ว และจะง่ายต่อองค์กรที่เป็นอิสระอย่างศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะมีอำนาจมากขึ้น ที่จะจำกัดการทำงานของรัฐบาลได้ในขอบเขตที่กว้างกว่าเดิม เป็นเรื่องไม่ยากหากจะเปรียบรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นเครื่องพันธนาการ สำหรับรัฐบาลใดก็ตามที่มาจากการเลือกตั้ง แม้แต่นายมิชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ยังเรียกว่า เป็น 'ยาแรง' ซึ่งพรรคการเมืองจะไม่เห็นด้วย

การจะทำให้เกิดระบอบการเมืองแบบ 'ลูกผสม' ซึ่งมีความเป็นประชาธิปไตยเสียวิบ และเชื่อว่า จะไม่สามารถแก้ไขความแตกแยกทางการเมืองที่ร้ายลึกในสังคมไทยได้ 'เท่าที่ผ่านมา ระบบการถ่วงดุลอำนาจของเราใช้ไม่ได้ผลดี' 'ดังนั้นกรธ. จึงได้พยายามเขียนกำกับว่า ใครควรและไม่ควรทำอะไรบ้าง ในเอกสารที่มีเนื้อหามากถึง 42,000 คำ แต่มีเพียงไม่กี่คนที่อ่านรัฐธรรมนูญที่ยาวขนาดนั้น จึงไม่เข้าใจกฎหมายใหม่ ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบเกมการเมืองนี้ได้ และจะรู้สึกถูกทอดทิ้ง'

'แม้จะมีข้ออ้างจากคสช. ในทางหนึ่ง' แต่ 'รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ทำให้ทหารมีที่ยืนอย่างถาวรในรัฐบาล เพื่อให้การแทรกแซงกลายเป็นเรื่องปกติ'

'ตั้งแต่ต้นจนจบ รัฐธรรมนูญถูกร่างขึ้นโดยบุคคลในวงจำกัด การถกเถียงที่ถูกควบคุมอย่างเข้มงวด และการปรับแก้ในนาทีสุดท้าย ดังนั้น จึงน่าเกรงว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ จะทำให้เกิดการสถาปนาหลักธิอำนาจนิยม แทนที่จะปูทางไปสู่ประชาธิปไตย'

ความกังวลดังกล่าว เป็นเรื่องที่ถูกหยิบยกขึ้นมาวิจารณ์ซ้ำ โดยนักวิชาการหลายคน รวมถึงนักการเมืองไทย และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย แต่ก็จะมีน้ำหนักไม่มากสำหรับรัฐบาลทหาร ซึ่งได้พูดมาแล้วหลายครั้ง ว่าให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพในช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านที่ยากลำบาก เนื้อหาลักการของระบอบประชาธิปไตย

สำหรับชาวไทยแล้ว การที่รัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ.2560 มีผลบังคับใช้ ทำให้เกิดความแน่นอนในหนึ่งเรื่อง และความไม่แน่นอนอีก 2 ประการตามมา ความแน่นอน ก็คือ กองทัพ จะพยายามรักษาอำนาจเหนือรัฐบาลในอนาคต ไปอย่างน้อยอีก 1 ทศวรรษ

ส่วนสิ่งที่ไม่แน่นอน 2 ประการคือ 1.การวางบทบาทของพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ ซึ่งทรงมีพระบุคลิกภาพแตกต่างจากพระราชบิดามาก และได้สร้างความแปลกใจมาแล้ว ด้วยการพระราชทานข้อสั่งเกตในการปรับแก้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พลวัตระหว่างพระองค์ กองทัพ และรัฐบาลชุดต่อไป จะส่งผลให้การเมืองไทยเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมาก

ประการที่ 2 ไม่มีใครรู้ว่า ยังคงมีแรงสนับสนุนสำหรับนายทักษิณ ชินวัตรและพันธมิตรทางการเมือง ยังหลงเหลืออยู่เท่าไร โดยในการเลือกตั้ง ในช่วงปลายปี 2550 และปี 2554 พรรคการเมืองที่สนับสนุนทักษิณ ได้คะแนนเสียงมากเกินความคาดหมาย

แม้ว่าจะมีข้อจำกัดจากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ แต่หากมีการอนุญาตให้ประเทศกลับมามีกิจกรรมทางการเมืองได้ ก็มีความเป็นไปได้ว่า พรรคการเมืองต่าง ๆ อาจฟื้นฟูเสียงสนับสนุนกลับมาเพื่อท้าทายข้อจำกัดเหล่านั้นได้

การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 78 กำหนดให้รัฐส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนดังนี้

1.มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ และการจัดบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

3.มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงการตัดสินใจทางการเมืองและการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน

และมาตรา 133(3) มาตรา 236 และมาตรา 256(1) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ให้อำนาจแก่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยหรือหมวด 5 หน้าที่รัฐ ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 20,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานพอสมควรเพื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่ง

รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่า 50,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอ กฎหมาย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน ที่มีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ เพื่อไปทำหน้าที่คัดเลือกตัวแทนของตนเข้าไปออกกฎหมายและเข้าไปบริหารประเทศ ดังนั้น ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้ดังนี้

สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง แจ้งเหตุหรือเบาะแสการทุจริตข้อ สิทธิขายเสียง ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยพร้อมเพรียง ร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งโดยเป็นสมาชิกหรือ อาสาสมัครขององค์การเอกชนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้ง ร่วมเป็น เจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้งในระดับต่างๆ เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนน กรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง สามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้กิจกรรมการมีส่วนร่วมก่อน การเลือกตั้ง ตรวจสอบบัญชีรายชื่อว่าตนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ตรวจสอบพรรคการเมืองและผู้สมัคร รับเลือกตั้งร่วมรณรงค์เลือกตั้งฟังการปราศรัยนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมืองสอดส่องดูแล พฤติกรรมที่มีขอบศึกษาประวัติผู้สมัครให้การศึกษาแก่ประชาชน การต่อรองนโยบายของพรรค การเมืองกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างการเลือกตั้ง สังเกตการณ์การซื้อเสียงลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ติดตามการนับคะแนน ร่วมเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแจ้งเหตุหากพบเหตุการณ์ผิดปกติ ชักชวนประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่รับเงินซื้อเสียงตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกติกา กิจกรรมการมีส่วนร่วมหลังการเลือกตั้งติดตามผลการเลือกตั้งติดตามผลการใช้สิทธิเลือกตั้งติดตาม การจัดตั้งรัฐบาล ติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้แทนที่เราเลือกแสดงพลังกลุ่มถอดถอน นักการเมือง ถ้าพบว่ามีกรกระทำโดยมิชอบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมในรูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์ การรวมตัวกันของบุคคลเป็นกลุ่มบุคคลหรือ องค์กรในสังคม มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้น โดยไม่มีเป้าหมายที่จะ เข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศแต่อย่างใด สำหรับเป้าหมายของแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันไป บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลทำตามสิ่งที่กลุ่มตนต้องการ เช่น การเรียกร้องให้แก้ไขปัญหาเรื่อง ที่ดินทำกิน ราคาพืชผลการเกษตร หรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มของตน หรืออาจเรียกร้องให้ รัฐบาลจัดทำนโยบายหรือโครงการที่กลุ่มตนจะได้เป็นโยชน์ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความเชื่อทาง การเมืองคล้ายคลึงกัน มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งฝ่าย บริหาร นิติบัญญัติ อย่างไรก็ตามการเข้ามารวมตัวกันในรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีก เช่น การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วม การ สร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมและติดตามตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชน

สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองได้ เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมของพรรคการเมือง การช่วยรณรงค์หาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ถือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สำคัญของการบริหารประเทศภายใต้ระบอบประชาธิปไตย แต่สิ่งที่ควรตระหนักคือ จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมากไม่ได้หมายความว่าความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ หากแต่การใช้สิทธิเลือกตั้งในรูปแบบประชาธิปไตยที่แท้จริง ต้องมีลักษณะดังนี้

การใช้สิทธิโดยอิสระ คือ การใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ได้เกิดมาจากการบังคับหรือข่มขู่หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเลือกตั้งโดยลับ การออกเสียงต้องกระทำแต่เพียงลำพัง โดยไม่มีผู้อื่นอยู่ร่วมด้วย หรือสามารถล่วงรู้ได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมัครคนใดหรือออกเสียงอย่างไร การออกเสียงเลือกตั้งของบุคคล ไม่สามารถประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปได้ ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง บุคคลแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้คนหนึ่งเสียงเท่านั้น ความเป็นกลาง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการแสดงออก บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเขียน การพูด การโฆษณา การพิมพ์ซึ่งการแสดงออกเหล่านี้อาจอยู่ในรูปแบบของการวิพากษ์วิจารณ์ ตามสื่อต่าง ๆ รัฐบาลต้องไม่ขัดขวางหรือห้ามปรามการแสดงออกของประชาชน รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก่อนลงมือดำเนินการทำกิจการใดที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนและชุมชน รวมทั้งความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

การมีส่วนร่วมถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ประชาชนต้องตระหนักว่า ตนเป็นเจ้าของประเทศและต้องเข้าไปรับผิดชอบในกิจการของบ้านเมืองในทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ ต้องไม่ละเลยหรือเพิกเฉย และควรส่งเสริมคนดีให้เข้ามาบริหารบ้านเมือง

แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ สนใจ ติดตามข่าวสารด้านการเมือง ติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง สนับสนุนผู้สมัครและนักการเมืองที่ดีต่อต้านนักการเมืองที่ไม่ดี ให้ความร่วมมือกับทางราชการ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี คัดค้านนโยบายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ส่วนรวม ศึกษาข้อเท็จจริงให้ถี่ถ้วน เสนอปัญหาให้หน่วยงานแก้ไข ชุมชนคัดค้านโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนมิให้ถูกละเมิด เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การติดตามข่าวสารบ้านเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง ริเริ่มพูดคุยประเด็นการเมือง ชักจูง รณรงค์ให้ผู้อื่นสนับสนุนบุคคลและพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุน เสนอแนวคิด นโยบายต่อนักการเมืองและผู้นำทางการเมือง บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง ร่วมประชุมรณรงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง เป็นสมาชิกระดับแกนนำพรรคการเมือง ร่วมระดมทุน เสนอตัวเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

บันไดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

บันไดขั้นที่ 1 สนใจติดตามข่าวสารและกิจกรรมทางการเมือง

บันไดขั้นที่ 2 เริ่มพูดคุยประเด็นทางการเมือง

- บันไดขั้นที่ 3 ศึกษานโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมือง
- บันไดขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องทางการเมืองและการเลือกตั้งร่วมกับผู้อื่น
- บันไดขั้นที่ 5 เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการเลือกตั้งในชุมชน
- บันไดขั้นที่ 6 จัดกิจกรรมทางการเมืองและการเลือกตั้งในชุมชน
- บันไดขั้นที่ 7 วรรณคดีสนับสนุนบุคคลและพรรคที่ตนนิยม
- บันไดขั้นที่ 8 เป็นอาสาสมัครสอดส่องและช่วยเหลือการเลือกตั้ง
- บันไดขั้นที่ 9 ตัดสินใจเลือกตั้งตัวแทนอย่างรู้เท่าทัน
- บันไดขั้นที่ 10 ติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง พรรคการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การตรวจสอบการเลือกตั้ง องค์การเอกชน หมายความว่า ชมรม หรือกลุ่มบุคคล สมาคม มูลนิธิ หรือองค์การอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล ซึ่งก่อตั้งโดยเอกชนเพื่อดำเนินกิจการอันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกันโดยมิใช่เป็นการแสวงหากำไร รายได้ หรือผลประโยชน์มาแบ่งปันกัน มีความเป็นกลางทางการเมืองและไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง องค์การเอกชนที่มีความประสงค์จะช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือการช่วยเหลือในการตรวจสอบการเลือกตั้ง ต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง และต้องดำเนินกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อสาธารณประโยชน์มาเป็นเวลาต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

การยื่นคำขอรับรององค์การเอกชน จะต้องยื่นคำขอต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่สำนักงานใหญ่ขององค์การเอกชนนั้นตั้งอยู่

การยื่นคำขอขององค์การเอกชนที่เป็นนิติบุคคล ต้องเตรียมเอกสารดังต่อไปนี้ หนังสือรับรอง หรือหนังสือสำคัญแสดงความเป็นนิติบุคคล ตราสารหรือข้อบังคับ หรือระเบียบขององค์การเอกชน บัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนหรือผู้บริหารขององค์การเอกชน ที่อยู่ พร้อมทั้งประวัติของบุคคลดังกล่าว รายงานผลการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ในรอบปีที่ผ่านมา รายงานทางการเงินในรอบปีที่ผ่านมา รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารขององค์การเอกชนหรือบันทึกข้อตกลงของผู้บริหารองค์การเอกชน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความประสงค์ที่จะขอรับการรับรอง การยื่นคำขอขององค์การเอกชนที่ไม่เป็นนิติบุคคล ต้องเตรียมเอกสารดังต่อไปนี้ ตราสาร หรือข้อบังคับ หรือระเบียบขององค์การเอกชน บัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งเป็นกรรมการหรือผู้บริหารขององค์การเอกชน ที่อยู่พร้อมทั้งประวัติของบุคคล รายงานผลการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ขององค์การเอกชนในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งประธานกรรมการหรือหัวหน้าผู้บริหารองค์การเอกชนให้คำรับรอง รายงานทางการเงินในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งประธานกรรมการหรือหัวหน้าผู้บริหารองค์การเอกชนให้คำรับรอง รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารขององค์การเอกชนหรือบันทึกข้อตกลงของผู้บริหารองค์การเอกชนซึ่งแสดงให้เห็นถึงความประสงค์ที่จะขอรับการรับรอง

สรุปได้ว่าระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 นั้นพบว่าตามหลักรัฐธรรมนูญ 2560 นั้น

จะต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ การจัดประชุมสัมมนา การจัดเวทีเสวนา การณรงค์เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับประชาธิปไตย การเมืองการปกครอง รัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง ระบบพรรคการเมือง การปกครองท้องถิ่น แก่ประชาชนโดยทั่วไป การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดย การส่งเสริมให้ประชาชนจัดกิจกรรม จัดตั้ง กลุ่ม องค์กร เครือข่าย ให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แนวโน้มของระบอบประชาธิปไตยซึ่งกำลังดำเนินไปในทุกวันนี้ การเพิ่มขึ้นของการให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของรัฐบาลกลายเป็นนิยามของประชาธิปไตย ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย หรือเป็นสิ่งที่ต้องกระทำก่อนการตัดสินใจของรัฐบาล รวมทั้ง ยังถือเป็นเงื่อนไขที่จะต้องจัดให้มีก่อนการพิจารณาให้ทุนในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศของธนาคารโลกและธนาคารอื่นในภูมิภาค นอกจากภาครัฐแล้ว บริษัทเอกชนจำนวนมากได้ดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเกี่ยวกับการหาที่ตั้งโครงการ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หรือการเยียวยาแก้ไขแก่ผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อให้โครงการที่จะจัดทำขึ้นได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากประชาชนอย่างแท้จริง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน จากบทสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ แต่ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ที่ประชาชนทุกคน จะทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองตนเองโดยตรง จึงต้องใช้ระบบตัวแทน โดยให้ประชาชนเลือกตั้งผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนเองแบบมีเงื่อนไขในระยะเวลาคราวละสี่ปี หากหากปฏิบัติหน้าที่ไม่ดีขาดประสิทธิภาพ ก็จะเลือกคนอื่นที่ดีกว่าในครั้งต่อไป

หลักการประชาธิปไตย

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ยึดหลักการสำคัญ 6 ประการ

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน แลกการมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน หมายความว่า อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของปวงชน การปกครองต้องเป็นของประชาชน และเพื่อประชาชน

2. หลักเสียงข้างมากแต่คุ้มครองเสียงข้างน้อย หมายความว่า การตัดสินใจนโยบายสำคัญ ยึดถือเสียงข้างมากของส่วนใหญ่เป็นหลัก แต่ทั้งนี้ก็เพื่อคุ้มครองสิทธิของเสียงข้างน้อย

3. หลักการปกครองโดยกฎหมาย หมายความว่า ประชาชนทุกคนต้องอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการคุ้มครอง โดยที่ทุกคนได้ริยความยุติธรรมภายใต้กฎหมายเดียวกัน

4. หลักสิทธิและเสรีภาพ คือ ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

5. หลักความเท่าเทียมกัน ถือว่าประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกันในทุกโอกาส ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่แบ่งแยกเพศ ผิว ศาสนา ชนชั้น เรียกว่าไม่ลำเอียงเลือกที่รักมักที่ชัง

6. หลักเหตุผล คือการพึ่งเหตุผลของกันและกัน เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น สิทธิหน้าที่ของปวงชนชาวไทย

รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศและการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนผ่านตัวแทน โดยให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทุกคนไว้ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 สาระสำคัญ คือ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุง โครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ (คู่มือประชาชนสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, 2547, หน้า 8)

หน้าที่ของปวงชนชาวไทย

รัฐธรรมนูญนอกจากจะคุ้มครองสิทธิของประชาชนโดยเท่าเทียมกันแล้ว ยังได้กำหนดหน้าที่ของประชาชนชาวไทยไว้หลายประการ ที่สำคัญ คือ

1. หน้าที่พลเมือง กำหนดให้ประชาชนชาวไทยมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันประเทศ

2. หน้าที่ตามกฎหมายเลือกตั้ง กำหนดให้ประชาชนชาวไทยทุกคนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ถ้าใครไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งก็จะทำให้เสียสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด สิทธิเลือกตั้งของประชาชนที่สำคัญกว่านั้น คือ การที่ประชาชนพึงตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองที่ประชาชนควรเป็นผู้กำหนด ถึงภาระความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมที่จะเลือกคนดีเพื่อไม่ให้ประเทศสูญเสียโอกาส ทั้งนี้ เพราะการเลือกตั้งเป็นวาระแห่งชาติและภาระทางการเมืองของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย (คู่มือประชาชนสำหรับการเลือกตั้ง, 2547, หน้า 8)

การเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง หมายถึง กรณีที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งจากบุคคลหลายๆคนหรือตามบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลายบัญชีเพื่อให้ไปกระทำการอันใดอันหนึ่ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งการเลือกตั้งคือการเลือกบุคคลหนึ่งจากผู้สมัครหรือกลุ่มคนที่อาสาสมัคร ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีแนวความคิดทางการเมืองที่หลากหลายเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนตามเจตจำนงของตน

ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ที่พลเมืองของประเทศในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยย่อมแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยดังกล่าวในการเลือกตั้งเพื่อจัดสรรตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในการปกครองประเทศ ดังนั้นการเลือกตั้งจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

หลักการสำคัญของการเลือกตั้งมีดังนี้

1. หลักความสุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อป้องกันการโกงทุจริตในการเลือกตั้ง
2. หลักการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่ถูกบังคับหรือจูงใจ
3. หลักการลงคะแนนเสียงแบบลับเพื่อไม่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ การตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้ง
4. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง เพื่อให้เป็นการแข่งขัน ไม่มีการฮั้วในการเลือกตั้ง เช่น การห้ามถอนการสมัคร เป็นต้น

5. หลักการเลือกตั้งมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนตามวาระ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเลือกผู้บริหารใหม่ หรืออาจเลือกชุดเดิมถ้าประชาชนพอใจ

6. หลักความเสมอภาคในการรับรองให้ประชาชนทุกคนไม่ว่าจะมีเพศ อายุ ศาสนา อาชีพใด ๆ ล้วนมีสิทธิเลือกตั้งเท่ากันโดย 1 เสียง เลือกผู้แทนได้ 1 คน

7. หลักความทั่วถึงเป็นการทั่วไป เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากที่สุด

การเลือกตั้งจะมีความหมายถือว่าเป็นฐานที่มาของความชอบธรรมในอำนาจของรัฐบาลและผู้ปกครองนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ตามหลักเกณฑ์ที่ได้ยอมรับเป็นสากล ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นอิสระแห่งการเลือกตั้ง หมายถึง การแสดงเจตนาารมณ์ในการเลือกตั้งจะต้องเป็นไปอย่างอิสระ เสรี ปราศจากการข่มขู่ การให้อำนาจสินจ้าง หรือการใช้อิทธิพลบีบบังคับ

2. หลักการเลือกตั้งตามระยะเวลาที่กำหนด หมายถึง การจัดให้มีการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสตรวจสอบการปฏิบัติไปตามเจตนาารมณ์ของประชาชน ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพิจารณาความชอบธรรมในการใช้อำนาจรัฐของผู้ปกครอง และเพื่อเป็นเงื่อนไขเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสสามารถและเปลี่ยนผู้ปกครองได้โดยสันติวิธี

3. การเลือกตั้งที่ยุติธรรม หมายถึง การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ เป็นไปตามตัวบทกฎหมาย ปราศจากการครอบงำและเล่ห์ทางการเมือง อิทธิพลทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และสังคม

4. หลักการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นการทั่วไป หมายถึง การให้สิทธิเลือกตั้งแก่ประชาชนทั่วไปโดยไม่มีกีดกันหรือจำกัดสิทธิบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นพิเศษ เนื่องมาจาก เพศ ผิว สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม トラบไคที่ประชาชนผู้นั้นไม่ขาดคุณสมบัติ การมีคุณสมบัติในการเลือกตั้งนั้นมักคำนึงถึงคุณสมบัติที่สำคัญ 7 ประการ ได้แก่

4.1 อายุ ประเทศต่างๆ จะกำหนดขั้นต่ำของการใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ เนื่องจากคนอายุน้อยอาจจะขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดประสบการณ์ทางการเมือง ซึ่งจะทำให้การวินิจฉัยขาดเหตุผล

4.2 ความเป็นพลเมือง หมายถึง การเป็นสมาชิกในรัฐหนึ่งๆ และการเป็นสมาชิกรุ่นนั้นนำมาซึ่งสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง ในเกือบทุกประเทศจะสงวนสิทธิเลือกตั้งไว้แก่พลเมืองของตน ซึ่งเป็นคนในบังคับหรือมีสัญชาติของตน

4.3 การมีถิ่นที่อยู่ หมายถึง กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในการมีถิ่นที่อยู่ในเขตการเลือกตั้ง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดทำ และตรวจสอบทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและเพื่อป้องกันการทุจริต

4.4 การรู้หนังสือ กำหนดพื้นฐานความรู้ขั้นต่ำเกิดจากเหตุผลที่ว่า ผู้ที่อ่านออกเขียนได้เท่านั้นที่จะรู้เรื่องการบ้านการเมือง และสามารถใช้อำนาจของตนได้อย่างถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามเงื่อนไขนี้ไม่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เพราะการที่รู้หรือไม่รู้หนังสือขึ้นอยู่กับการบริการของรัฐให้แก่ประชาชน

4.5 คุณสมบัติเกี่ยวกับความประพฤติ หมายถึง การจำกัดสิทธิของบุคคลบางประเภทที่มีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงจนถูกศาลตัดสินลงโทษ หรือตัดสิทธิในการเลือกตั้ง

4.6 คุณสมบัติเกี่ยวกับสภาพความสมบูรณ์ทางด้านจิตใจ การตัดสินใจ
ของพวกเขาก็จะเป็นเจตนาธรรมณ์ที่ขาดความสมบูรณ์

4.7 คุณสมบัติเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมบางประการ บุคคลบาง
ประเภทถูกจำกัดสิทธิเนื่องจากสถานภาพทางสังคม เช่น นักบวช นักพรต ซึ่งโดยบทบาทและหน้าที่
ทางสังคม ถือว่าไม่ควรมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกตั้ง เนื่องจากจะไม่เป็นผลดีต่อสถานภาพ
ของเขาเอง และอาจนำมาซึ่งมลทินของสถาบันที่บุคคลประเภทนี้สังกัดอยู่

5.หลักความเสมอภาค หมายถึง การมีสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน ความสำคัญและ
ได้รับความยอมรับโดยเท่าเทียมกัน

รูปแบบของการเลือกตั้ง อาจแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ

1. การเลือกตั้งโดยตรง (Direct Election) หมายถึง การที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงคะแนนเสียง
เลือกผู้แทนของตนให้เป็นผู้แทนได้เลย

2.การเลือกตั้งโดยอ้อม (Indirect Election) หมายถึง การที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงคะแนน
เสียงเลือกบุคคลหรือสภาเยชั้นหนึ่งก่อน บุคคลหรือสภาดังกล่าว จึงลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
ผู้แทนราษฎรอีกชั้นหนึ่งเป็นรอบที่สอง

ประเภทของการเลือกตั้ง การแบ่งประเภทการเลือกตั้งตามที่มาของการเลือกตั้งนั้น อาจ
แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้ดังนี้

1. การเลือกตั้งทั่วไป (General-Election) หมายถึง การเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
พร้อมๆ กันโดยจะจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปได้ใน 2 กรณี คือ ครบวาระที่ต้องมีการเลือกตั้งและการ
ยุบสภาผู้แทนราษฎร

2. การเลือกตั้งซ่อม (By-election) หมายถึง กรณีที่ผู้แทนราษฎรขาดจากสมาชิกสภา เช่น
ตายลาออก หรือเพราะเหตุอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด เช่น มีคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยของสภานิติ
บัญญัติว่าการเลือกตั้งใหม่ที่ผ่านมาไม่เป็นไปโดยชอบ ซึ่งในกรณีเช่นนี้มักจะเรียกว่าเป็นการเลือกตั้ง
ซ้ำ (Re-election)

ระบบการเลือกตั้ง ระบบการเลือกตั้งในประเทศต่างๆ ทั่วโลกจะมีระบบการเลือกตั้งแบบที่ใช้
อยู่ทั่วไปอยู่ 4 ระบบใหญ่คือ

1. ระบบการเลือกตั้งตามเสียงข้างมาก (Majority Electoral System) ระบบการเลือกตั้ง
แบบนี้เป็นระบบง่าย สะดวกและรวดเร็ว กล่าวคือ เป็นการเลือกตั้งแบบลงคะแนนเสียงครั้งเดียว ผู้ที่
ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ทั้งนี้ระบบการเลือกตั้งแบบนี้ แบ่งออกได้ 2 กรณี
คือ

1.1 ระบบเขตเดียวคนเดียว คือ แต่ละเขตผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเลือก
ผู้แทนได้ 1 คน ผู้สมัครคนใดได้รับคะแนนมากที่สุดถือว่าได้รับเลือกตั้ง

1.2 ระบบเขตเลือกตั้งเดียวแต่ผู้แทนได้หลายคนในระบบนี้หลักการคือ
ในแต่ละเขตเลือกตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเลือกผู้แทนได้มากกว่า 1 คน อาจจะเป็น 2 คน หรือ
มากกว่านั้นตามที่แต่ละเขตจะพึงมีผู้แทนได้โดยผู้สมัครคนใดได้คะแนนสูงสุด และเรียงลำดับตามที่แต่ละ
เขตจะพึงมีผู้แทนได้ เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งในเขตนั่นๆ

2. ระบบการเลือกตั้งตามเสียงข้างมากสองรอบ การเลือกตั้งแบบนี้ถ้าในการเลือกตั้งรอบแรก ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดได้รับคะแนนเสียงข้างมาก โดยเด็ดขาด (Absolute Majority) ก็จะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในรอบที่สอง (Second Ballot) ซึ่งจะให้สิทธิเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้ ที่ 1 และ ที่ 2 ของรอบแรกเท่านั้นที่จะเข้าร่วมแข่งขันและในรอบนี้ผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงมากที่สุดจะเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง

3. ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ในระบบนี้เป็นการเลือกตั้งโดยกำหนดให้ผู้ลงคะแนนเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองเสนอเป็นบัญชีๆไป ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงตามส่วนแห่งคะแนนเสียงทั้งหมดจะเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งในรูปแบบนี้ ระบบการเลือกตั้งแบบนี้เกิดขึ้นมาเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง ในระบบการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมาก โดยเชื่อว่าจะให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และยังเป็นการสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนทั่วทั้งหมดยุคระบบการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างเสียงข้างมากและการเลือกตั้งแบบสัดส่วนร่วมกันทั้งนี้ ในระบบการเลือกตั้งแบบนี้ใช้วิธีการคิดคะแนนเสียงแบบข้างมากผสมกับระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 2 รูปแบบหลักคือ

3.1 ระบบการเลือกตั้งแบบผสมที่แยกการคิดคะแนนเสียงข้างมากในเขตเลือกตั้งต่างๆ ไปในขณะที่เขตเลือกตั้งใหญ่จะใช้วิธีคิดแบบสัดส่วน

3.2 ระบบการเลือกตั้งที่ใช้วิธีการคิดคะแนนเสียงแบบข้างมากในเขตเลือกตั้งทั้งหมด แต่ในขณะเดียวกันก็ให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรอีกจำนวนหนึ่งในระบบสัดส่วนควบคู่กันไป

ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาของประเทศไทยในปัจจุบัน

1. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งแยกได้ 2 กรณี คือ

1.1 เขตเลือกตั้งเดียวแต่มีผู้แทนได้หลายคนหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “แบ่งเขต เรียงเบอร์” โดยในแต่ละเขตเลือกตั้งนั้นจะมีได้เขตละไม่เกิน 3 คน โดยผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงสูงสุดเรียงลำดับลงมาตามทีแต่ละเขตจะมีผู้แทนได้โดยประชาชนในแต่ละเขตเลือกตั้งสามารถลงคะแนนได้ตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ ทั้งนี้ประชาชนในเขตเลือกตั้งมีสิทธิจะเลือกผู้สมัครหมายเลขใดก็ได้ จะลงคะแนนให้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเดียวกันทั้งหมดหรือให้ต่างพรรคกันก็ได้โดยในระบบนี้มีได้ทั้งสิ้น 400 คน

1.2 ระบบบัญชีรายชื่อ (Party-List System) หรือระบบสัดส่วนโดยกำหนดเป็นเขตใหญ่ๆ หรือที่เรียกว่า “Zone List” โดยกำหนดออกเป็น 8 กลุ่มจังหวัดและให้แต่ละกลุ่มจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ประชาชนที่มีสิทธิลงคะแนนในแต่ละเขตเลือกตั้งเลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงพรรคเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทสัดส่วนในแต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละ 10 คน ดังนั้น รวมกันทั้งประเทศแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทนี้มีทั้งหมด 80 คน

2. การเลือกตั้งและการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวนทั้งสิ้น 150 คนสำหรับที่มาของสมาชิกวุฒิสภานั้นมีที่มา 2 กรณี

2.1 การเลือกตั้งโดยกำหนดให้เขตจังหวัดแต่ละจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

และให้มีสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดละ 1 คน ทั้งนี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เพียง 1 คน เท่านั้น โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนสูงสุดเป็นผู้รับเลือกตั้ง

2.2 การสรรหาโดยกำหนดให้องค์กรที่มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการ

สรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเสนอชื่อได้ไม่เกินองค์กรละ 1 คน และต้องทำเป็นหนังสือและมีรายละเอียดครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด เสนอต่อคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 113 และมาตรา 114 สำหรับจำนวนสมาชิกวุฒิสภาประเภทสรรหานั้น ก็ขึ้นอยู่กับจำนวนของสมาชิกวุฒิสภาประเภทเลือกตั้งว่ามีอยู่จำนวนเท่าไร

แนวทางการเลือกตั้งผู้แทนที่ดี

1. มีประวัติการทำงานหรือผลงานที่ผ่านมาดี และเป็นที่ยอมรับ
2. มีคุณธรรมและรู้จักเสียสละ เป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ว่าเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งชีวิตส่วนตัวและการทำงาน
3. มีความรู้ความสามารถ คือ มีการศึกษาพอสมควร และรู้จักการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นให้ตรงกับความต้องการของประชาชน
4. เคารพกฎหมายและระเบียบ และกติกาทางการเมือง
5. มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย คือ ต้องเป็นผู้เคารพเสียงส่วนมาก ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนมาก
6. มีการหาเสียงหรือแนะนำตัวอย่างสร้างสรรค์ โดยไม่ทำผิดกติกาการเลือกตั้ง
7. เข้าถึงประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และนำมาแก้ไขโดยเสนอนโยบายที่เป็นประโยชน์สุขของประชาชน
8. เป็นแบบอย่างของการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม
9. กระตุ้น ส่งเสริม ให้ประชาชนรู้จักการรวมกลุ่มและแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง

ในสังคมประชาธิปไตยการเลือกตั้งนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะถือได้ว่าเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ และยังเป็นสิ่งกำหนดตัวบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่ทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติตามกรอบกติกาที่รัฐธรรมนูญของประเทศบัญญัติไว้ อย่างไรก็ตามบทบาทสำคัญของการเลือกตั้งที่ดีนั้นจะต้องมีอยู่อย่างน้อย 3 ประการด้วยกันคือ

1. ระบบการเลือกตั้งนั้นจะต้องสะท้อนความต้องการและผลประโยชน์อันหลากหลายหลายของประชาชน และกลุ่มผลประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเป็นจริงของสังคมนั้นๆ
2. ระบบการเลือกตั้งนั้นจะต้องสามารถหลอมรวมฝ่ายต่างๆ ให้เกิดการบูรณาการทางสังคมขึ้นมาได้ กล่าวคือสามารถเอื้อต่อการรวมตัวกันในหมู่ผู้ได้รับการเลือกตั้งให้เกิดฝ่ายเสียงข้างมากที่มีประสิทธิภาพในการเป็นรัฐบาล และเกิดฝ่ายเสียงข้างน้อยที่เป็นปีกแผ่นในการถ่วงดุลและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายเสียงข้างมาก
3. ระบบการเลือกตั้งนั้นจะต้องเอื้ออำนวยให้เกิดฝ่ายเสียงข้างมากที่มีขนาดพอเพียงและไม่มากจนเกินไป เพื่อเป็นหลักในประกันในการจัดตั้งรัฐบาลและบริหารประเทศตามเจตจำนงทาง

การเมืองของตน แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องมีหลักประกันที่จะต้องมีความเสี่ยงข้างน้อย (ฝ่ายค้าน) ที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน โดยอย่างยิ่งในการตรวจสอบและถ่วงดุลฝ่ายรัฐบาล

นอกจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ชื่อเสียง และการประกอบคุณงามความดี ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจ อีกประการหนึ่งก็คือพรรคการเมืองที่สังกัดอยู่ เนื่องจากปัจจุบันต้องเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อด้วยพรรคการเมืองพรรคการเมืองเป็นผู้คัดเลือกผู้สมัคร กำหนดนโยบายและอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งเปรียบเสมือนนโยบายของรัฐบาล หากได้รับการเลือกตั้งแล้วเป็นรัฐบาลก็จะนำนโยบายของพรรคไปเป็นนโยบายของรัฐบาล ผลงานของพรรค ชื่อเสียงและตัวผู้นำหรือ หัวหน้าพรรคก็มีส่วนในการที่จะส่งผลให้ผู้สมัครได้รับเลือกตั้ง เนื่องจากหัวหน้าพรรคการเมืองคือผู้ที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หัวหน้าคณะนั้นก็เป็นตัวแปรที่จะกระตุ้นให้ประชาชนไปลงคะแนน ความสำเร็จของผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนหนึ่งก็มาจากหัวหน้าคณะ ในสังคมชนบทที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและความสนใจกิจกรรมทางการเมือง หัวหน้าคณะนั้นว่ามีบทบาทเป็นอย่างมาก

นอกจากคุณลักษณะของผู้สมัครและพรรคที่สังกัดแล้วยังมีปัจจัยที่มีผลต่อผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งลงคะแนนเสียงอยู่เหมือนกัน เช่น เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา เป็นต้น ก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลเหมือนกัน เพราะมีเพศที่แตกต่างการลงคะแนนเสียงก็ต่างกันออกไป อาชีพที่แตกต่างก็มีผลทำให้ความคิดเห็นในการลงคะแนนเสียงเพื่อผลประโยชน์ก็ต่างกันออกไป ระดับการศึกษาเองก็เหมือนกัน การศึกษาต่างกัน ระดับความรู้ความสามารถ ความคิดเห็นก็ต่างกันและปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการได้รับข่าวสารทางการเมือง ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด หากว่าได้รับฟังข่าวสารที่แตกต่างกันก็ส่งผลให้การเลือกตั้งลงคะแนนก็แตกต่างกันตามไปอีก หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง คือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการฟังคำปราศรัยหาเสียง หรือนโยบายของพรรคตนเอง ของบรรดาเหล่าผู้แทนราษฎรทั้งหลายที่ได้จัดขึ้นในแต่ละเขตของตน เมื่อได้รับรู้ข่าวสารหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมแบบนี้แล้วการที่จะตัดสินใจเลือกตั้งลงคะแนนเสียงก็จะแตกต่างกันไปตามความคิดเห็น หรือทัศนคติหลักการของแต่ละคนที่มีความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนเอง

แต่องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การเลือกตั้งแต่ละครั้งนั้นเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม มากน้อยเพียงใด ถ้าผู้เลือกตั้งไปเลือกตั้งไปเลือกตั้งด้วยเหตุฉงใจ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ปราศจากข้อมูลข่าวสาร ผลการเลือกตั้งก็จะเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปทางการเมือง ซึ่งการมีส่วนร่วม พฤติกรรมการตัดสินใจ การใช้เหตุผล ความรู้ความเข้าใจ ปราศจากอคติ ความหวาดกลัว ผลประโยชน์ หรือไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรืออำนาจของผู้ใด ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นปัจจัยในการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งทั้งสิ้น

ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหลายเหล่านี้ ก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งในหลายๆ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งลงคะแนนเสียงของ ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนน ที่ทั้งมี เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา แนวคิด อีกทั้งยัง การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการดำรงชีวิต ที่แตกต่างกันตามสถานภาพอันเป็นเหตุปัจจัยต่อการตัดสินใจของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนพบว่า “การเลือกตั้ง” จึงถือเป็นเรื่องสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนในของประชาชนในการทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร แต่

การเลือกตั้งที่จะให้ได้มาซึ่งสภาผู้แทนราษฎรที่ดี และเป็นสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริงนั้น จะต้องเป็นการเลือกตั้งที่มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และโปร่งใสเท่านั้น ปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียง แต่สภาพข้อเท็จจริงหาเป็นอย่างนั้นไม่ การเลือกตั้งแต่ละครั้ง การต่อสู้ทางการเมือง เป็นไปอย่างรุนแรง ใช้ยุทธวิธีต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ เพื่อให้ได้ซึ่งอำนาจรัฐ และปราศจากการคำนึงถึงความสมัครใจ ความตระหนักในหน้าที่ จิตสำนึกในการเมืองที่ดีของประชาชน ภาพการมีวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยถูกบิดเบือนไปแทบจะทั้งสิ้น และกลายเป็นประชาชนไปมีส่วนร่วมแบบถูกระดมหรือชักจูงให้ไปเลือก ถูกซื้อคะแนน ใช้เงินกันอย่างรุนแรงและกว้างขวาง มีสิ่งจูงใจผลประโยชน์ตอบแทน การพนัน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต่างเป็นปัจจัยที่ส่งผลหรือสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งของประชาชนทั้งสิ้น ซึ่งบางครั้งก็เป็นไปด้วยความสมัครใจยอมรับเงื่อนไขหรือสิ่งแลกเปลี่ยน แต่บางครั้งก็เป็นไปด้วยความจำใจ หรือด้วยความไม่รู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3. แนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากบทสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

ควรปรับปรุงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดยเพิ่มเติมให้ ภาครัฐคอยติดตามตรวจสอบการจัดกิจกรรมของพรรคการเมืองว่าก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน มากน้อยเพียงใด เช่น การหาเสียงต้องมีการเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์ มีการนำเสนออุดมการณ์หรือ นโยบายที่ชัดเจนแก่ประชาชน วิธีการและกระบวนการปฏิบัติทางการเมืองและการบริหารพรรค ต้องอยู่บนฐานของหลักการ กฎหมาย ข้อมูล และการวิเคราะห์ด้วยเหตุด้วยผล เพื่อเปลี่ยน บรรยากาศทางการเมืองที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและโจมตีกัน ให้เป็นบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการ พัฒนาระบบประชาธิปไตยที่นำไปสู่ความร่วมมือและความหวังดีต่อกัน โดยมีผลประโยชน์ของ ประชาชนและสังคมเป็นที่ตั้ง

ควรมีการกำหนดแนวทางในการระดมความสนับสนุนจากประชาชนของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย และเน้นนโยบายและวิธีการปฏิบัติตามนโยบายมากขึ้น รวมทั้งการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง และซื้อสื่อในการหาเสียง เพื่อลดความ เหลื่อมล้ำระหว่างพรรคเล็กและพรรคใหญ่ รวมทั้งการที่พรรครัฐบาลต้องไม่ใช้กลไกของรัฐเอื้อ ประโยชน์ต่อพรรคหรือผู้สมัครฝ่ายตน และการใช้งบประมาณของรัฐในการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้ง โดยองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องและประชาชนต้องรับผิดชอบร่วมกันในการตรวจสอบพรรค ต่าง ๆ

พรรคการเมืองในยุคการปฏิรูปต้องการความชัดเจนในเรื่องผู้นำนโยบาย ความพร้อมใน การบริหารประเทศ และรูปแบบการระดมความสนับสนุนจากประชาชน เพื่อให้ประชาชนรับรู้ และเชื่อมั่นในความเป็นเอกภาพของพรรค

สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลของพรรคการเมืองทั้งด้านดีและด้านเสียแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลพอที่จะแยกแยะความจริงและสิ่งที่เกินจริงซึ่งแฝงมากับการโฆษณาและต้องเป็นหูเป็นตาให้สังคมคอยตรวจสอบการหาเสียงและนโยบายของพรรคการเมือง

ควรออกกฎหมายห้ามการรวมพรรคการเมืองภายหลังการเลือกตั้งภายใน 90 วัน เพราะพรรคหลายพรรคมักยุบรวมหลังเลือกตั้งเมื่อทราบผลการเลือกตั้งว่าไม่ได้รับการเลือกตั้งแล้วเพื่อ ทำการยุบรวมกับพรรคที่ได้รับการเลือกตั้งเพื่อให้มีที่นั่งสภาหรือในรัฐบาล ซึ่งขัดแย้งกับเจตนารมณ์ ของ

ประชาชนผู้ที่เลือกพรรคการเมืองหรือ ส.ส.ผู้นั้นเข้าไป การยุบพรรคควรทำก่อนการเลือกตั้ง เพื่อเป็นการแสดงเจตนาอย่างชัดเจนว่าต้องการสังกัดพรรคใด มิใช่เปลี่ยนใจภายหลังจากที่ได้รับรู้คะแนนเสียง

พรรคการเมืองต้องมุ่งเน้นทำผลงานและพยายามขยายสาขาของพรรคในแต่ละภาคเพื่อเป็นฐานของพรรคให้ได้ทุกเขตเลือกตั้ง ผู้นำพรรคต้องมีความเด็ดขาดในการตัดสินใจต่าง ๆ และไม่ยึดติดกับตัวบุคคลเพื่อให้พรรคอยู่ได้แม้เปลี่ยนหัวหน้าพรรค

พรรคการเมืองส่วนใหญ่หันมาสร้างนโยบายแบบประชานิยมเพราะความสำเร็จของพรรคไทยรักไทย แม้จะเรียกขานนโยบายในชื่อที่ต่างกัน เช่น สวัสดิการนิยมของพรรคมหาชน สังจะ นิยมของพรรคชาติไทย หรือนโยบายวาระประชาชนของพรรคประชาธิปัตย์ เพราะนโยบายแบบนี้มีความเป็นรูปธรรมใช้เวลาสั้นในการสัมฤทธิ์ผล ทำให้พรรคสามารถดึงคะแนนเสียงได้ ดังนั้นรัฐบาล ภายใต้ นโยบายแบบนี้จึงไม่ค่อยฟังเสียงวิจารณ์ของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งนี้กวีวิชาการ ฝ่ายค้าน หรือ ส.ส.ในสภา เห็นได้จากกรไม่ให้ความสนใจต่อการประชุมสภา

ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว พรรคฝ่ายค้านต้อง สามารถชี้ประเด็นให้คนในสังคมได้เห็นถึงจุดบกพร่องของนโยบายดังกล่าวและหาทางแก้ไข ร่วมกันกับประชาชนทุกกลุ่มในสังคม

ปัจจุบันนี้การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองถือว่าเป็นจุดขายที่มีความสำคัญยิ่ง ประการหนึ่ง เพราะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้นพรรคการเมืองไทยจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายพรรคการเมือง โดยวิเคราะห์ สภาพปัญหาและความต้องการอันแท้จริงของประชาชนที่คาดหวังต่อพรรคการเมืองในการที่จะ นำแนวนโยบายของพรรคเข้ามาแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนอย่างใกล้ชิดและเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยเฉพาะนโยบายที่จะนำมาแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนในระดับรากหญ้า ซึ่งถือว่าเป็น กลุ่มเป้าหมายที่มีฐานเสียงมากที่สุด โดยจะต้องนำเสนอวิธีการเพื่อชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้ใน การนำนโยบายของพรรคการเมืองไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว และมีใช้เพียงนโยบายโครงการเฉพาะกิจที่คิดขึ้นมาอย่างปัจจุบันทันด่วน เพื่อชิงความได้เปรียบในการหาเสียงช่วงใกล้เลือกตั้งเท่านั้น

ดังนั้น โครงการต่าง ๆ ที่พรรค การเมืองหาเสียงไว้ล่วงหน้า นั้น จะต้องเป็นโครงการที่อยู่ในนโยบายของพรรคการเมืองนั้นด้วย เพราะ การจัดทำโครงการใดที่อยู่ในนโยบายพรรคจะแสดงถึงความตั้งใจจริงที่พรรคการเมืองจะต้องดำเนินการ ตามสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน

นอกเหนือจากการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนและการหาเสียงแล้ว พรรค การเมืองจะต้องเร่งปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองให้แก่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างกว้างขวาง ควบคู่ไปกับการนำเสนอ นโยบายพรรคการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องเร่งปลูกฝังเรื่องดังกล่าว ให้กับประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับวัยเยาว์ เพื่อให้เยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปได้เล็งเห็น ความสำคัญ ของพรรคการเมืองที่ตนจะเข้าไปร่วมเป็นสมาชิกหรือดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้พรรคการเมืองมีการพัฒนาไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย อย่างมั่นคง ซึ่งเมื่อถึงจุดหนึ่งแล้วอาจไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายพรรคการเมืองมาคอยควบคุม กำหนดทิศทางของพรรคการเมืองอย่างเข้มงวดในทุก ๆ เรื่องโดยไม่จำเป็น เว้นแต่เป็นเรื่องที่ กระทบต่อความมั่นคงของชาติ และระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นพระประมุข เพราะหากถึง

จุดนั้นแล้วประชาชนจะทราบได้เองว่าพรรคการเมืองควรจะ ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองไปในทิศทางอย่างไร และในขณะเดียวกันพรรคการเมืองก็จะทราบ ความต้องการของประชาชนว่าสิ่งใดที่พรรคการเมืองไม่ควรจะกระทำและหากฝ่าฝืนก็จะไม่ได้ รับการสนับสนุนจากประชาชน การที่พรรคการเมืองมีประชาชนเป็นแนวร่วมอย่างแท้จริงจำนวนมาก ก็จะทำให้พรรคการเมืองมีบทบาทในการเป็นสถาบันทางการเมือง อันเป็นศูนย์กลางในการ แก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อให้เป็นไปตาม เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญปัจจุบัน

ในระดับนักการเมือง ต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับสาขาพรรคการเมืองและประชาชน อย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระบอบประชาธิปไตย และระบบการเมืองไทยกับประชาชน รับฟังความคิดเห็นและความต้องการ ของประชาชนในพื้นที่สรุปนำเสนอพรรคการเมืองเพื่อกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความ ต้องการของประชาชน นอกจากนี้ นักการเมืองต้องปรับปรุงพฤติกรรมให้มีคุณธรรม จริยธรรม มี จิตสำนึกในการ เป็นผู้แทนของประชาชน และทำประโยชน์เพื่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

ในระดับประชาชน รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ทางการเมือง ระบบประชาธิปไตย และกฎหมายกับประชาชนมากขึ้น ควรกำหนดเป็นวิชาพื้นฐานในทุกระดับ การศึกษา ส่วนราชการทุกแห่งควรสามารถเข้าร่วมกับสาขาพรรคการเมืองในการจัดกิจกรรม ทางการเมือง ร่วมกับประชาชนในพื้นที่จัดเวทีและสื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือเสนอ ความต้องการต่าง ๆ

แนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สรุปได้ว่าควรปรับปรุงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดยเพิ่มเติมให้ ภาครัฐคอยติดตามตรวจสอบการจัดกิจกรรมของพรรคการเมืองว่าก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน มากน้อยเพียงใด ควรมีการกำหนดแนวทางในการระดมความสนับสนุนจากประชาชนของพรรคการเมืองให้ สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย และเน้นนโยบายและวิธีการปฏิบัติตามนโยบายมากขึ้น พรรคการเมืองในยุคการปฏิรูปต้องการความชัดเจนในเรื่องผู้นำนโยบาย ความพร้อมใน การบริหารประเทศ และรูปแบบการระดมความสนับสนุนจากประชาชน เพื่อให้ประชาชนรับรู้ และเชื่อมั่นในความเป็น เอกภาพของพรรค ควรออกกฎหมายห้ามการรวมพรรคการเมืองภายหลังการเลือกตั้งภายใน 90 วัน เพราะพรรคหลายพรรคมักยุบรวมหลังเลือกตั้งเมื่อทราบผลการเลือกตั้งว่าไม่ได้รับการเลือกตั้งแล้ว เพื่อ ทำการยุบรวมกับพรรคที่ได้รับการเลือกตั้งเพื่อให้มีที่นั่งสภาหรือในรัฐบาล ซึ่งขัดแย้งกับเจตนารมณ์ ของประชาชนผู้ที่เลือกพรรคการเมืองหรือ ส.ส.ผู้นั้น ในระดับนักการเมือง ต้องเข้าร่วม กิจกรรมกับสาขาพรรคการเมืองและประชาชน อย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระบอบประชาธิปไตย และระบบการเมืองไทยกับประชาชน ในระดับประชาชน รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ทางการเมือง ระบบประชาธิปไตย และกฎหมายกับประชาชนมากขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจำแนกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานะรายได้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมการเลือกตั้ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
1.ชาย	240	60.00
2.หญิง	160	40.00
2.อายุ		
1.ระหว่าง 18-30 ปี	220	55.00
2.ช่วงอายุ 31-40 ปี	120	30.00
3.ช่วงอายุ 41-50 ปี	60	15.00
3.การศึกษา		
1.ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา	20	5.10
2.ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	73	18.20
3.ระดับอนุปริญญา	68	17.10
4. ระดับปริญญาตรี	199	49.80
5.ระดับปริญญาโท	37	9.30
6.ระดับปริญญาเอก	2	0.50
4.อาชีพ		
1. รับจ้าง	120	30.00
2.นักศึกษา	95	23.75
3. เกษตรกร	85	21.25
4.พนักงานรัฐวิสาหกิจ / พนักงานรัฐ	70	17.50
5. อาชีพอื่นๆ	30	7.50
5.รายได้		
1.ระดับรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท	60	15.00
2.ระดับรายได้เฉลี่ย 5,000 – 10,000 บาท	130	32.50
3.ระดับรายได้ 10,001–15,000 บาท	140	35.00
4.ระดับรายได้ 15,001 – 30,000 บาท	55	13.75
5. ระดับรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป	15	3.75
รวม	400	100.00

จากตารางจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 เป็นเพศหญิง 160 คนคิดเป็นร้อยละ 40.00 มีอายุระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 220 คนคิดเป็นร้อยละ 55.00 มีอายุช่วง31-40 ปี จำนวน 120 คนคิดเป็นร้อยละ 30.00 และช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 60 คนคิดเป็นร้อยละ 15.00 มีการศึกษา ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 73

คนคิดเป็นร้อยละ 18.20 ระดับอนุปริญญาจำนวน 68 คนคิดเป็นร้อยละ 17.10 ระดับปริญญาตรี จำนวน 199 คนคิดเป็นร้อยละ 49.80 ระดับปริญญาโท จำนวน 37 คนคิดเป็นร้อยละ 9.30 และระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 0.50 มีอาชีพรับจ้างจำนวน 120 คนคิดเป็นร้อยละ 30.00 นักศึกษาจำนวน 95 คนคิดเป็นร้อยละ 23.75 อาชีพเกษตรกรจำนวน 85 คนคิดเป็นร้อยละ 21.25 พนักงานรัฐวิสาหกิจ / พนักงานรัฐ จำนวน 70 คนคิดเป็นร้อยละ 17.50 และอาชีพอื่นๆ จำนวน 30 คนคิดเป็นร้อยละ 7.50 รายได้พบว่าระดับรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 60 คนคิดเป็นร้อยละ 15.00 ระดับรายได้เฉลี่ย 5,000 – 10,000 บาทจำนวน 130 คนคิดเป็นร้อยละ 32.50 ระดับรายได้ 10,001–15,000 บาท จำนวน 140 คนคิดเป็นร้อยละ 35.00 ระดับรายได้ 15,001 – 30,000 บาท จำนวน 55 คนคิดเป็นร้อยละ 13.75 และระดับรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 3.75

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละ ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ความรู้ ความเข้าใจ	ใช่ (ตอบถูก)		ไม่ใช่ (ตอบผิด)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ส.ส. มีจำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้ง 2 แบบ	400	100.00	0	0.00
2. ส.ส. แบบแบ่งเขต มีจำนวน 350 คน คือ ส.ส. ที่มาจากเขตเลือกตั้งโดยการแบ่งเขตเลือกตั้งทั่วประเทศ ออกเป็น 350 เขต ในแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้ 1 คน	300	75.00	100	25.00
3. ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ มีจำนวน 150 คน โดยพรรคการเมืองจะต้องจัดทำบัญชีรายชื่อพรรคละหนึ่งบัญชี ซึ่งรายชื่อไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขต	350	87.50	50	12.50
4. คุณสมบัติ ส.ส. เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเดียว ติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง	200	50.00	200	50.00
5. คุณสมบัติ ส.ส. มีอายุไม่น้อยกว่า 25 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง	300	75.00	100	25.00
6. ส.ส. มีหน้าที่นำปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนเสนอรัฐบาล	290	72.50	110	27.50
7. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี	180	45.00	220	55.00
8. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง	322	80.50	78	19.50
9. การลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด ผู้ที่ทำงานหรืออาศัยอยู่นอกเขตจังหวัดกับทะเบียนบ้านหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านปัจจุบันไม่ถึง 90 วัน สามารถไปลงคะแนนเลือกตั้ง ส.ส. ก่อนวันเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งกลางของจังหวัดที่ท่านทำงานหรืออาศัยอยู่ได้	220	55.00	180	45.00
10. เมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนนในเวลา 17.00 น. ของวันเลือกตั้งแล้ว จะนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งโดยเปิดเผยจนเสร็จสิ้นในรวดเดียว	150	37.50	250	62.50

จากตารางจำนวน และร้อยละ ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้มากที่สุด ซึ่งดูได้จากคะแนนที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุด เรียงลำดับดังนี้

ข้อที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุดคือ ส.ส. มีจำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้ง 2 แบบ ตอบถูกจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ มีจำนวน 150 คน โดยพรรคการเมืองจะต้องจัดทำบัญชีรายชื่อพรรคละหนึ่งบัญชี ซึ่งรายชื่อไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ตอบถูกจำนวน 350 คนคิดเป็นร้อยละ 87.50 และข้อสุดท้ายคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง ตอบถูกจำนวน 322 คนคิดเป็นร้อยละ 80.50

สำหรับข้อที่มีความรู้ความเข้าใจน้อย ซึ่งดูได้จากจำนวนตอบผิดมากที่สุดคือ เมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนนในเวลา 17.00 น. ของวันเลือกตั้งแล้ว จะนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งโดยเปิดเผยจนเสร็จสิ้นในรวดเดียว ตอบผิดจำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 220 คนคิดเป็นร้อยละ 55.00 และคุณสมบัติ ส.ส.เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเดียวกัน ไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง ตอบผิดจำนวน 200 คนคิดเป็นร้อยละ 50.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมการเลือกตั้ง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมการเลือกตั้ง

คำถาม	\bar{X}	SD	ความหมาย
1.ด้านความกระตือรือร้นต่อการเลือกตั้ง			
1.มีความสนใจต่อกระบวนการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้น	2.94	.431	ปานกลาง
2.สนใจนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง	3.09	.665	ปานกลาง
3.เข้าร่วมกลุ่ม กิจกรรมต่างๆ เพื่อร่วมแสดงสิทธิ	2.77	.560	ปานกลาง
4. เข้าร่วมออกเสียงแสดงประชามติ	2.72	.584	ปานกลาง
5.การเข้าซื้อเสนอกฎหมายและการถอดถอนออกจากตำแหน่ง	2.79	.554	ปานกลาง
ภาพรวม	2.86	.558	ปานกลาง
2.ด้านระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง			
1.เข้าใจการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีผลกระทบต่อสิทธิ	2.19	.783	น้อย
2.มีสัญชาติไทย โดยการเกิด	2.31	.661	น้อย
3.มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง	2.55	.542	ปานกลาง
4.มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง	2.57	.722	ปานกลาง
5.การเลือกตั้งมีทั้งระบบบัญชีรายชื่อและระบบแบ่งเขต	2.18	.629	น้อย
ภาพรวม	2.36	.667	น้อย
3.ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมบริบททางการเมือง			
1.สังกัดพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบ	2.49	.673	น้อย
2.สังกัดพรรคการเมืองที่มีชื่อเสียง	2.64	.627	ปานกลาง
3.หัวหน้าพรรคเป็นที่ชื่นชอบของประชาชน	2.39	.769	น้อย
4.พรรคมีนโยบายที่ชัดเจน	2.25	.703	น้อย
5. นโยบายสามารถนำไปปฏิบัติได้	2.28	.632	น้อย
ภาพรวม	2.41	.680	น้อย
4.ด้านคุณสมบัติของประชาชนต่อการเลือกตั้ง			
1.ความสนใจทางการเมืองของประชาชน	2.26	.740	น้อย
2.ความต้องการอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง	2.39	.649	น้อย
3.อยากเห็นการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนที่มีรายได้ต่ำ	2.69	.546	ปานกลาง
4.ระดับการศึกษาเกี่ยวข้องกับความใจการเลือกตั้ง	2.64	.696	ปานกลาง
5.การรู้จักหรือมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัครมีผลต่อความสนใจการเลือกตั้ง	2.42	.546	น้อย
ภาพรวม	2.48	.635	น้อย
ภาพรวมทั้งหมด	2.52	.635	ปานกลาง

จากตารางค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมการเลือกตั้ง พบว่าในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.52$, S.D=.635) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอธิบายได้ดังนี้

ด้านความกระตือรือร้นต่อการเลือกตั้งพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.86$, S.D=.558) ข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุดได้แก่ สนใจนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.09$, S.D=.665) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ เข้าร่วมออกเสียงแสดงประชามติ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.72$, S.D=.584)

ด้านระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.36$, S.D=.667) ข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุดได้แก่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.57$, S.D=.722) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือการเลือกตั้งมีทั้งระบบบัญชีรายชื่อและระบบแบ่งเขตซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.18$, S.D=.629)

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมบริบททางการเมืองพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.41$, S.D=.680) ข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุดได้แก่สังกัดพรรคการเมืองที่มีชื่อเสียง ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.64$, S.D=.627) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือพรรคมีนโยบายที่ชัดเจนซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.25$, S.D=.703)

ด้านคุณสมบัติของประชาชนต่อการเลือกตั้งพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.48$, S.D=.635) ข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุดได้แก่อยากเห็นการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.69$, S.D=.546) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ความสนใจทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.26$, S.D=.740)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ผู้ที่จะสมัครเป็นนายกฯ จะต้องปฏิบัติตนให้ได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจจากประชาชน โดยต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พุดคุยให้ความเป็นกันเองโดยไม่ถือตัวกับประชาชนทุกระดับชั้น เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนมีความศรัทธา และมีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งผู้นำประเทศ

2. ผู้สมัครนายกฯ ควรมีการแถลง ปราศรัย ประชาสัมพันธ์ถึงนโยบายต่างๆ ที่ใช้หาเสียงโดยมีการกำหนดระยะเวลาในการทำตามนโยบายที่ตั้งไว้ หลังจากได้รับเลือกตั้งเป็นนายกฯ ไปแล้วเพื่อให้ประชาชนเกิดความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ และยังเป็นการประเมินประสิทธิภาพ ของการปฏิบัติงานของนายกฯ ที่ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

3. ภาครัฐหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ต้องให้การศึกษาคู่มือและความรู้แก่ประชาชนในกลุ่มที่เลือกผู้สมัครที่ช่วยเหลืองานประเพณีต่างๆ ของชาวบ้าน และผู้สมัครที่สัญญาว่าจะทำสิ่งต่างๆ ให้ภายหลังจากได้รับเลือกไปแล้วให้มากขึ้น ถึงแนวทางในการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น และการทำให้ประชาชนได้มองเห็นถึงความสำคัญของการได้ตัดสินใจเลือกตั้งผู้สมัคร ที่ผู้สมัครนั้นได้เป็นผู้ให้ความรู้

ความเข้าใจกับประชาชนในท้องถิ่นเป็นเหตุผลหลักมากกว่าการได้รับการช่วยเหลืองานประเพณีต่างๆ
ของชาวบ้าน คำสัญญาภายหลังได้รับเลือกไปแล้ว ความเป็นคนรู้จักคุ้นเคยกับผู้สมัคร